



Sygn. akt IV KK 108/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Piotr Mirek (sprawozdawca)

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Małgorzata Gierczak

w sprawie **B. Ć.**

obwinionego o wykroczenie z art. 70 § 2 k.w.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 21 maja 2020 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść

od wyroku Sądu Okręgowego w P.

z dnia 19 grudnia 2019 r., sygn. akt II Ka (...)

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w L.

z dnia 18 września 2019 r., sygn. akt II W (...),

**uchyła zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w L., rozpoznając sprawę B. Ć., obwinionego o popełnienie wykroczenia z art. 70 § 2 k.w., polegającego na tym, że w dniu 19 stycznia 2019 r., w Szpitalu Powiatowym w L., wbrew obowiązkowi zachowania trzeźwości, podjął

czynności służbowe w stanie po użyciu alkoholu, wyrokiem z dnia 18 września 2019 r., sygn. akt II W (...), uznał go za winnego tego, że w dniu 19 stycznia 2019 r., świadcząc usługi medyczne na zlecenie L. Sp. z o.o. w L. z siedzibą w L., w zakresie udzielania lekarskich świadczeń zdrowotnych na Pomocy Doraźnej w Zespole Wyjazdowym Karetki Specjalistycznej Szpitala SP ZOZ w L. w ramach pełnionych dyżurów lekarskich wbrew obowiązкови zachowania trzeźwości wykonywał czynności służbowe w stanie nietrzeźwości, co stanowi wykroczenie z art. 70 § 2 k.w. i za to na podstawie tego przepisu w zw. z art. 70 § 1 k.w. wymierzył mu 5000 zł grzywny.

Powyższy wyrok zaskarżony został w całości apelacją obrońcy obwinionego. Skarżący podniósł w apelacji zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego, a to:

1. art. 70 § 2 k.w. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że obwiniony dopuścił się popełnienia zarzucanego mu czynu, podczas gdy przeprowadzone badania krwi obwinionego, kilka godzin po wykonywaniu czynności medycznych, nie są dowodem na stan po spożyciu alkoholu podczas czynności służbowych, a wniosek o ukaranie został oparty wyłącznie na zeznaniach świadków, którzy odnieśli mylne wrażenie co do stanu nietrzeźwości obwinionego z powodu przebycia przez niego udaru niedokrwiennego mózgu i zażycia leku Dentosept. Ponadto Sąd błędnie przyjął, że obwiniony wykonywał czynności służbowe w szpitalu, podczas gdy łączyła go jedynie umowa zlecenia z podmiotem prywatnym, a nie szpitalem;
2. art. 5 k.w. poprzez pominięcie, iż dla popełnienia wykroczenia konieczne jest zawinienie przez obwinionego, podczas gdy w przedmiotowej sprawie nie ustalono, aby obwinionemu można było przypisać winę umyślną lub nieumyślną, skoro nie ustalono wpływu na stan trzeźwości użytego leku Dentosept.

Apelujący sformułował też zarzuty naruszenia prawa procesowego, a mianowicie:

1. art. 4 § 1 k.p.s.w. w zw. z art. 353 § 1 k.p.k. w zw. z art. 69 k.p.s.w. oraz art. 42 Konstytucji RP poprzez rażące naruszenia prawa do obrony, mające charakter bezwzględnej przyczyny odwoławczej poprzez przeprowadzenie rozprawy i wydanie wyroku w dniu 18 września 2019 r. pod nieobecność obwinionego, bez zawiadomienia go o wyznaczonym terminie rozprawy, podczas gdy obwiniony

chciał złożyć wyjaśnienia i odnieść się do materiału zebranego w sprawie, miał również prawo do ostatniego głosu w sprawie;

2. art. 14 § 1 k.p.k. w zw. z art. 8 k.p.s.w., art. 399 k.p.k., art. 5 § 1 pkt 9 k.p.s.w. poprzez przekroczenie granic wniosku o ukaranie i niezasadne uznanie, że zmiana opisu czynności wykonawczej zarzucanej obwinionemu nie stanowi wyjścia poza granice obwinienia, a w szczególności poza ramy miejscowe popełnienia czynu (pierwotnie w szpitalu w L.), w którym obwiniony nie podejmował żadnych czynności medycznych, podczas gdy ustalenie, że obwiniony dopuścił się popełnienia czynu w innym miejscu (S.), niż wskazanym we wniosku o ukaranie powinno być uznane za niedopuszczalne wyjście przez Sąd poza granice wniosku o ukaranie;
3. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 8 k.p.s.w. poprzez przekroczenie swobodnej oceny dowodów, polegające na przyjęciu, że okoliczności w przedmiotowej sprawie pozwalają na bezsporne ustalenie jedynie na podstawie zeznań B. J., że obwiniony dopuścił się popełnienia zarzucanego mu czynu w S., podczas gdy nie ustalono czy wynik badania zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu mógł być wynikiem wypitego przypadkiem Dentoseptu i jakie ewentualnie jakie stężenie alkoholu we krwi miał obwiniony w chwili interwencji w S. - powyższe ustalenia są całkowicie dowolne;
4. art. 42 § 1 k.p.s.w. w zw. z art. 193 § 1 k.p.k. poprzez oddalenie wniosków dowodowych obrońcy, a w szczególności wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego toksykologa i neurologa na okoliczność wykazania jaki wpływ na wynik badania zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu ma użycie przed badaniem leku Dentosept i czy jego użycie mogło dać wynik jak po spożyciu alkoholu, a także ustalenie stanu zdrowia obwinionego po przebyłym udarze niedokrwiennym mózgu, który mógł wpływać na niewłaściwe postrzeganie jego zachowań, podczas gdy okoliczności te miały istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Ponadto, Sąd pominął wniosek o ustalenie poprawności przeprowadzonych u obwinionego badań i możliwości zamiany próbek pobranych do badań, pomimo tego, iż w protokole ich pobrania i w sprawozdaniu z badania był inny numer próbek (k. 143-146);

5. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 8 k.p.s.w. i art. 410 k.p.k. w zw. z art. 82 § 1 k.p.s.w. „poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i pominięcie istotnych okoliczności mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy wynikających z zeznań świadków, w szczególności świadka J. C. , który podał, iż w dniu 19 stycznia 2019 r. nie czuł od obwinionego alkoholu i dostrzegł, że obwiniony „czasami miał mowę niewyraźną”, ale świadek nie widział aby obwiniony zataczał się czy chwiał, świadka A. B. , który podawał „nie czułem wtedy woni alkoholu od obwinionego, nie zataczał się”, świadka I. R., która podawała nie widziałam aby Pan doktor zachowywał się w sposób nietypowy, aby się zataczał i zawracał”, świadka B. N. - „nie zauważyłam aby doktor się przewracał, zataczał”, a także świadka E. K. „nie czułam od niego woni alkoholu”;
6. art. 410 k.p.k. w zw. z art. 424 k.p.k. w zw. z art. 82 § 1 k.p.s.w. poprzez niedostateczne wyjaśnienie podstaw orzeczenia na skutek niewskazania w uzasadnieniu wyroku, które fakty uznał za udowodnione, na jakich oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych, co w konsekwencji uniemożliwia kontrolę odwoławczą;
7. art. 4 k.p.k. poprzez uwzględnienie okoliczności wyłącznie przemawiających na niekorzyść obwinionego, z pominięciem okoliczności przemawiających na jego korzyść, zwłaszcza w zakresie rozstrzygania kwestii winy obwinionego w popełnieniu czynu objętego wnioskiem o ukaranie oraz odnośnie oceny strony podmiotowej zarzuconego mu czynu, zwłaszcza w ramach analizy zeznań świadków i oddalenia wniosków dowodowych obrony.

W konkluzji apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie obwinionego od zarzuconego mu czynu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w L. do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w P., wyrokiem z dnia 19 grudnia 2019 r., II Ka (...), zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnił obwinionego od zarzutu popełnienia wykroczenia z art. 70 § 2 k.w. i zasądził na jego rzecz od Skarbu Państwa koszty zastępstwa procesowego za obie instancje.

Kasację o tego wyroku wniósł Prokurator Generalny. Zaskarżając go w całości na niekorzyść obwinionego, zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść

wyroku naruszenie przepisów art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.s.w., art. 7 k.p.k. w zw. z art. 8 k.p.s.w. i art. 410 k.p.k. w zw. z art. 82 § 1 k.p.s.w. a w konsekwencji także art. 70 § 2 k.w. polegające na dokonaniu, w wyniku nienależycie przeprowadzonej kontroli odwoławczej zaskarżonego apelacją obrońcy obwinionego wyroku Sądu pierwszej instancji, zmiany tego orzeczenia poprzez uniewinnienie B. Ć. od popełnienia przypisanego mu przez Sąd wykroczenia określonego w wymienionym przepisie prawa materialnego w sytuacji, kiedy prawidłowa ocena całokształtu ujawnionego materiału dowodowego, w tym zwłaszcza wyników badań krwi pobranej od obwinionego, zeznań świadków oraz dokumentów, jaką przedstawił w uzasadnieniu wyroku z dnia 18 września 2019 r., sygn. akt II W (...), Sąd Rejonowy w L., w powiązaniu z prawidłową wykładnią art. 70 § 2 k.w. winna prowadzić do przyjęcia, iż wymieniony swoim zachowaniem, polegającym na świadczeniu w stanie nietrzeźwości w dniu 19 stycznia 2019 r., wbrew obowiązkowi zachowania trzeźwości, na zlecenie L. sp. z o.o. z siedzibą w L. usług medycznych w zakresie udzielania lekarskich świadczeń zdrowotnych na Pomocy Doraźnej w Zespole Wyjazdowym Karetki Specjalistycznej Szpitala SP ZOZ w L. w ramach pełnionego dyżuru lekarskiego, zrealizował znamiona tego przepisu prawa materialnego w sposób wskazany w prawidłowo zmodyfikowanym opisie czynu przypisanego mu przez Sąd pierwszej instancji, obejmującym zdarzenie historyczne tożsame z przyjętym we wniosku o ukaranie.

W konkluzji kasacji Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżanego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi Okręgowemu w P..

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna, co pozwoliło na jej uwzględnienie w całości na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Nie stoi temu na przeszkodzie ani to, że w rozpoznawanej sprawie nie zostało sporządzone pisemne uzasadnienie wyroku Sądu odwoławczego – co pozwalałoby zapoznać się z argumentacją stojącą za zmianą zaskarżonego apelacją wyroku, ani to, że podnoszone w kasacji naruszenie prawa nie ma charakteru oczywistego – dostrzegalnego już po analizie samej treści wyroku.

Zestawienie rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji z jednoznacznym w swej wymowie materiałem dowodowym oraz treścią zarzutów podniesionych w apelacji i nieujawnieniem się w postępowaniu odwoławczym nowych okoliczności świadczących na korzyść obwinionego, wskazuje na brak przesłanek do orzekania przez Sąd odwoławczy odmienienie co do istoty sprawy.

Zgodzić się trzeba ze skarżącym, że podstawy reformatoryjnego orzekania w postępowaniu apelacyjnym nie mogły stanowić zarzuty obrazy prawa procesowego dotyczące prowadzenia rozprawy pod nieobecność obwinionego oraz braków w materiale dowodowym. Niezależnie od merytorycznej oceny tych zarzutów, ich uwzględnienie musiałyby skutkować wydaniem przez Sąd Okręgowy wyroku kasatoryjnego lub uzupełnienia postępowania dowodowego – co jednak nie miało miejsca.

Bez wątpienia, Sąd pierwszej instancji, uznając obwinionego za winnego przepisanego mu czynu, nie orzekał poza granicami skargi uprawnionego oskarżyciela. Dokonana przez Sąd Rejonowy modyfikacja opisu czynu nie naruszała tożsamości zdarzenia historycznego stanowiącego zarzucane obwinionemu wykroczenie. Z uzasadnienia wyroku w oczywisty sposób wynika, w jakich okolicznościach doszło do popełniania czynu, opisana została dynamika zdarzenia (wyjazd karetki, przyjazd do miejscowości S., powrót do szpitala w L.). Nie ma absolutnie żadnych wątpiwości, gdzie doszło do popełnienia zarzucanego obwinionemu czynu. Co więcej, należy zwrócić uwagę na fakt, że zachowanie obwinionego stanowiło pewne *continuum*, obejmujące nie tylko sam wyjazd karetki, ale także pozostawania w stanie gotowości podczas dyżuru w miejscu pracy. Sąd Najwyższy podziela w tym zakresie stanowisko skarżącego, zgodnie z którym nie doszło tutaj do przekroczenia granic tożsamości czynu.

Rację ma także skarżący, kiedy wskazuje, że mając na względzie zgromadzony w sprawie materiał dowodowy trudno jest przyjąć, by obwiniony nie znajdował się w stanie po użyciu alkoholu w momencie podejmowania czynności służbowych. Wskazuje na to zarówno wynik badania krwi (1.25 promila przy jednoczesnej tendencji spadkowej), jak i zeznania świadków, opisujących zachowanie oskarżonego (istotne są tutaj przede wszystkim zeznania B. J. oraz T. H.). Co więcej, świadczą o tym także wyjaśnienia samego obwinionego, który

wskazuje, że używał środka zawierającego alkohol o stężeniu 70%. Nawet, jeśli uznać, że do intoksykacji doszło płynem Dentosept, to i tak nie zmieni to oceny prawnej czynu. Istotna jest bowiem stężenie alkoholu we krwi, a nie jego przyczyna. Mając na względzie powyższe, trzeba stwierdzić, że w realiach niniejszej sprawy uznanie, że skarżący nie znajdował się w stanie po użyciu alkoholu byłoby rażąco sprzeczne z zasadami logicznego rozumowania i doświadczeniem życiowym.

Oceniając zachowanie obwinionego z perspektywy znamion przedmiotowych wykroczenia z art. 70 k.w., należy wskazać, że Sąd pierwszej instancji trafnie uznał, że obwiniony znajdował się w stanie po użyciu alkoholu oraz, że w będąc w takim stanie, podejmował czynności zawodowe. W zakres obowiązków zawodowych wchodziło zarówno udzielanie pomocy w ramach działań zespołu ratownictwa medycznego, jak i pozostawanie w stanie gotowości, na terenie szpitala.

Co zaś tyczy się znamion podmiotowych, to wskazać należy, że biorąc pod uwagę wysoki poziom stężenia alkoholu we krwi, powodujący zaburzenia mowy i równowagi, trudno dać wiarę twierdzeniom obwinionego, że nie miał on świadomości, w jakim znajduje się stanie. Jednakże, nawet gdyby uznać w tym zakresie jego wyjaśnienia za wiarygodne, to i tak nie wykluczyłoby to przypisania sprawstwa wykroczenia. Zgodnie z treścią art. 5 k.w. znamiona wykroczenia mogą być zrealizowane zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie – chyba, że ustawodawca wprost posłuży się klauzulą umyślności. Art. 70 k.k. klauzuli takiej nie zawiera. W tej perspektywie analiza strony podmiotowej rzutować może jedynie na stopień karygodności. Także w tym zakresie Sąd pierwszej instancji dokonał trafnej oceny, zarówno faktów, jak i prawa.

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. W ramach kontroli instancyjnej, Sąd odwoławczy, przeprowadzi przewód apelacyjny w sposób pozwalający na uniknięcie wykazanych wyżej uchybień.